

דגם תשובות לשאלון בתנ"ך לבתי הספר דתיים

מס' 002381, קיץ תש"ף

חלק א – בראשית

בחלק זה על הנבחן לענות על שלוש מן השאלות 1-5.

1. פרק ג'

- א. (1) ה' אמר לא לאכול מעץ הדעת והאישה הוסיפה שאסור לגעת בעץ. לקבל גם: ה' אמר לאדם שמותר לאכול מכל עץ הגן, והאישה אמרה שמותר לאכול מפרי עץ הגן, אין: ה' אמר שאם יאכלו מעץ הדעת ימותו, ואילו האישה אמרה אולי ("פן") ימותו.
- (2) האישה הוסיפה את איסור הנגיעה שכלל לא נאסר, ולכן הנחש דחף אותה על עץ הדעת וטען שכשם שלא מתה מהנגיעה בעץ כך לא תמות מאכילת הפרי שלו.
- ב. (1)-(2) האדם והנחש חטאו בחטא הקשור באכילה ולכן עונשם קשור למאכל: האדם יתאמץ כדי להשיג אוכל, והנחש יאכל עפר. הנחש חטא והחטיא באמצעות שיחה עם האישה, ולכן נענש בהרחקה ממנה ("ואיבה אישית"). חטא הנחש קשור לגאוותו ועל כן ה' העניש אותו שילך על גחונו. כל תשובה הגיונית שמדגימה את העיקרון של מידה כנגד מידה תתקבל.
- ג. (1) החטא גרם לאדם לפחד.
- (2) האדם שחטא מרגיש אשם, האדם שחטא מרגיש שהוא צריך להסתיר דברים, האדם שחטא לא מרגיש נוח עם מי שהוא חטא לו, האדם שחטא מפחד מעונש. עוד תשובות אפשריות.

2. פרק י"א

- א. (1) בלבב את השפה שלהם, והפיץ אותם לכל עבר.
- (2) מידה כנגד מידה, האחדות ביניהם גרמה להם לחטוא ולכן ה' פיזר אותם.
- ב. (1) התאחדו כדי למרוד בה'.
- (2) לא קיימו את צו ה' להתפזר בעולם. גאוה – התגאו בכוחם. כל תשובה על פי פרשן תתקבל.
- ג. מבצר צבאי, לקנות עוצמה צבאית ולשלוט על העולם.

3. פרק ט"ו

- א. (1) משום שלטענתו אין ערך לשכר שהוא מקבל אם אין לו זרע שיירש אותו.
- (2) זכות, מעשה טוב. ה' לאברהם. ה' החשיב את האמונה שלו למעשה טוב. לקבל גם: חסד. אברהם לה'. אברהם החשיב לה' לחסד את הבטחת הזרע.
- ב. (1) צרות הגלות.
- (2) גרות של בני ישראל, שעבוד על ידי עם אחר, אורך השיעבוד (400 שנה), הענשת המשעבדים, יציאה ברכוש גדול, חזרה לארץ-ישראל לאחר ארבע דורות.
- ג. (1) עם ישראל חטא בעבודה זרה במצרים.
- (2) רד"ק מביא ראיה מהפסוק ביחזקאל שבו הנביא מאשים את עם ישראל בחטא עבודה זרה במצרים.

4. פרק כ"א — הולדת יצחק וגירוש הגר וישמעאל

- א. (1) משום שכשנתבשרו שרה ואברהם שיוולד להם בן צחקו, או משום שה' אמר לו.
 (2) מקנטר את יצחק אַן עובר על אחת העבירות: שפיכות דמים, עבודה זרה, גילוי עריות.
- ב. (1) יצחק בן הגבירה, ישמעאל בן האמה.
 (2) שישמעאל יקח את ירושת יצחק. "כי לא ירש בן האמה הזאת עם בני עם יצחק".
- ג. (1) הגר, ישמעאל.
 (2) אלוקים שומע לישמעאל כדי לקיים את הבטחת ה' לאברהם.

5. פרקים מ"ב, מ"ג — ירידת בני יעקב למצרים

- א. (1) חוששים שיאשמו גם בגנבה של הכסף.
 (2) בשני המקרים האחים מבינים שהאירוע (החשד בריגול והחזרת הכסף) הוא מאת ה'.
- ב. (1) אי אפשר לרדת למצרים (להביא אוכל) בלי בנימין, כולנו נמות אם לא נביא אוכל ממצרים, אני אערוב לנער, אם לא היית מעכב כבר היינו יכולים לחזור ממצרים אליך.
 (2) יעקב מציע שאולי זו טעות, ויוסף אומר שזהו מטמון/מתנה מאת ה'.
- ג. האם האחים ידאגו לבנימין.

חלק ב — מלכים ב, ישעיה

על התלמיד לענות על שתיים מן השאלות 6-8.

6. מלכים ב, פרק י"ח

- א. (1) שיושבי ירושלים ייכנעו לאשור ולא יילחמו.
 (2) משענת קנה רצוף. יושבי ירושלים לא יכולים לסמוך על מצרים כי הם יישברו בקלות כמו משענת קנה רצוף.
- ב. (1) יש לך מעט חיילים וגם אם אביא לך אלפיים סוסים לא תוכל למצוא מספיק חיילים לרכב עליהם.
 (2) אם תיכנעו לא אפגע בכם אלא אגלה אתכם לארץ טובה כמו ארצכם.
- ג. (1) כדי לשכנע את העם להיכנע הוא מספר להם שהארץ אליה יגלו היא ארץ טובה שבה יחיו בשלום ובשגשוג כלכלי.
 (2) בימי שלמה נהנה העם משגשוג כלכלי ובטחון.

7. ישעיה, פרק ה'

- א. ויעזקו — [חפר בקרקע או הקיפו בגדר שמירה].
 ויסקלהו — [סילק אבנים מהכרם].
 ויטעהו שורק — [נטע גפן מעולה בכרם].
 ויבן מגדל בתוכו — [בעל הכרם בנה מגדל שמירה בכרם].
 יקב חצב בו — [בנה יקב בכרם].
- ב. (1) ישראל, ה'.
 (2) אוהב ומטפח את כרמו. מפקיר ונוטש את כרמו ואינו מעוניין בהצלחתו.
- ג. כפיות טובה של עם ישראל כלפי ה'. ה' היטיב עם עם ישראל ואילו עם שמר את חוקי ה'.

8. ישעיה, פרק ל"ה

- א. (1)** לעודד את העם לקראת הגאולה.
(2) ריפוי חולים, מים במדבר, הגנה מחיות רעות, פריחת המדבר, יצירת דרך נוחה לנגאלים.
- ב. (1)** מים במדבר, הגנה על העם ממזיקים, רפואה לנגאלים, יציאה מהגלות דרך המדבר.
(2) עם ישראל התעכב במדבר ארבעים שנה ובגאולה העתידה יגיע ישר לארץ. במדבר התלוננו ובגאולה העתידה יגיעו בשמחה. בגאולה העתידה המדבר יהפוך לפורח.
- ג. לפי רש"י, גאולה רוחנית של האנשים. על פי המדרש, המומים הפיזיים יעלמו.**

- 9. א. (1)** סתם את המעיינות, כדי שכשסנחריב וצבאו יצורו על ירושלים לא יהיו להם מים.
(2) השתדלו להתכונן למצור באמצעות הכנות חומריות בלבד.
- ב. (1)** כדי שלא יבטח אך ורק באמצעים צבאיים אלא הוא צריך לבטוח בה'.
(2) האיסור להרבות סוסים הוא כדי שהמלך לא יבטח בעוצמתו הצבאית אלא בה' וזוהי הביקורת שאומר הנביא לעם ישראל שהם בוטחים בהכנות שלהם למלחמה ולא בה'.
- ג. יעקב מתפלל לה' — פעולה המבטאת ביטחון בה'. יעקב חוצה את המחנה לשניים כדי שאם יוכה חצי אחד יימלט החצי השני — פעולה המבטאת השתדלות — התכוננות למלחמה באמצעים צבאיים. נותן מתנה לעשיו כדי לפייס אותו — מבטא השתדלות.**

חלק ג — יונה, תהלים

על התלמיד לענות על אחת מן השאלות 10-11.

10. יונה — פרק ד'

- א. (1)** תושבי נינוה חזרו בתשובה וזה קטרוג על עם ישראל / ה' קיבל את תשובת תושבי נינוה למרות שהם אינם ראויים לכך / אשור (שנינוה היא בירתה) עתידה לפגוע בעם ישראל ולכן הוא כועס על הרחמים עליה / ליונה קשה לקבל את רעיון התשובה.
- (2)** יונה אינו יכול לערער על הנהגת ה' בעולם לאור הבנתו המוגבלת. או יש לרחם על כל הבריות.
- ב. יונה השמיט את המילה אמת, מכיוון שקבלת תשובת נינוה סותרת את מידת האמת על פי התפיסה של יונה.**

11. תהלים, ל'

- א. ב' - ו' — הודיה לה', ז' - י"א — תחינה לה', י"ב - י"ג — הודיה לה'. (חלוקות הגיוניות אחרות יתקבלו).**
- ב. (1)** שמצבו הטוב יישאר תמיד.
- (2)** הנימוק הוא שמאחר שה' יעזור לו הוא יוכל לפאר את שם ה' ואין תועלת במות האדם.